

Π. Τζώνος

De gustibus

1. Το "γούστο" είναι συνώνυμο της "αισθητικής προτίμησης".

Κακόγουστο κτίριο ή ρούχο είναι αυτό, που όποιος το θεωρεί καλόγουστο έχει κάνει κακή αισθητική επιλογή - κατά τη γνώμη εκείνου που το θεωρεί κακόγουστο.

Το "αντισταθμικό" όμως δεν είναι συνώνυμο του "κακόγουστος": Μία αντισταθμική ουλή στο πρόσωπο δεν είναι κακόγουστη, αλλά η δημιουργία ουλής στο πρόσωπο για λόγους κοινωνικού κύρους μπορεί να θεωρηθεί κακογουστιά.

Το γούστο συνεπάγεται και την, έστω και θεωρητική, δυνατότητα επιλογής του αντίθετου ή παρέμβασης προς το αντίθετο: Ένα ηλιοβασίλεμα δεν μπορεί να είναι καλόγουστο ή κακόγουστο - μπορεί σαφώς να ονομαστεί ωραίο. Κακογουστιά μπορεί να θεωρηθεί μια παρέα να στενίτζει ένα ηλιοβασίλεμα και κάποιος να απαγγέλει στίχους για ένα ηλιοβασίλεμα.

Η στέρηση της επιλογής αποκλείει την κακογουστιά: Όταν έχεις τριγύρω σου μόνον πέτρες και είσαι άστεγος, αποκλείεται να κτίσεις κακόγουστο κτίριο.

2. Το "γούστο" είναι πολιτισμικά-κοινωνικά προσδιορισμένο.

Το σύνολο των αισθητικών προτιμήσεων μιας ομάδας ανθρώπων συγκροτεί ένα σύστημα με πολιτισμική ποιότητα σαφώς συνδεδεμένη με τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της ομάδας αυτής:

Για την ζωγραφική του Ρούμπενς η γυναίκα ήταν ευτραφής, η ποίηση του Αχιλλέα Παράσχου "ωχράν την θέλει και λευκήν ως νεκρικήν σινδόνην".

Για τους μοντερνιστές των αρχών του αιώνα μας τα σπιλ του προηγούμενου αιώνα ήταν μεγάλη κακογουστιά και η αναφορά σε αυτά ή η μίμησή τους ακόμη μεγαλύτερη.

Για τους προπολεμικούς και άμεσα μεταπολεμικούς αστούς το ρεμπέτικο ήταν τόσο κακόγουστο όσο για τον ιδιοφυή Ε. Ροίδη η ένρινη και λαρυγγώδης βυζαντινή μουσική. Για τον κοινωνικά ευαισθητοποιημένο νέο διανοούμενο των αρχών του '60 ίσχυε το αντίθετο: "Τί να τα κάνω τα τραγούδια σας, είναι πολύ ζαχαρωμένα..."

3. Κανένα "γούστο" δεν είναι καλύτερο ή χειρότερο από ένα άλλο, αλλά υπάρχουν μέσα στο ίδιο γούστο καλογουσιές και κακογουσιές.

Η ερώτηση για το αν το ρεμπέτικο ή η τζαζ, το μοντελάκι Νπιορ ή η στολή των Βραχμάνων, ο κλασικός ναός ή τα υπόσκαφα της Καππαδοκίας είναι καλόγουστα ή όχι δεν έχει λοιπόν νόημα.

Όλα τα γούστα, ως συστήματα αισθητικών προτιμήσεων, είναι ισότιμα, και το πρόβλημα της αδυναμίας αισθητικής αποτίμησης της μουσικής της όπερας του Πεκίνου ανήκει αποκλειστικά στον Ευρωπαίο.

Για τον καλλιεργημένο αστό της Φλάνδρας ήταν πάντως σαφές ότι υπήρχαν και κακόγουστοι επίγονοι του Ρούμπενς, όπως και για τον αρχιτέκτονα του εργαστηρίου του Σαρούν ότι υπήρχαν και κακόγουστοι μοντερνιστές.

Αλλά και μέσα στο εργαστήριο του Σαρούν ορισμένοι από τους αρχιτέκτονες σίγουρα θεωρούσαν κάποιους άλλους λιγότερο καλόγουστους.

4. Αν δεν πιστέψει ο καθένας στο γούστο του πέφτει και τον πλακώνει.

Το γούστο είναι μία από τις εκφάνσεις της πολιτισμικής, εθνικής, κοινωνικής και ατομικής αυτοσυνείδησης - και με αυτήν την ιεράρχηση.

Ως τέτοιο, αποτελεί ένα από τα βασικά εργαλεία για την ατομική, κοινωνική, εθνική και πολιτισμική επιβίωση - και με αυτήν την ιεράρχηση.

Η πίστη σε αυτό είναι ζήτημα αυτοσυντήρησης.